

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1305/2013 vad gäller en särskild åtgärd för att ge exceptionellt tillfälligt stöd inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) för att hantera effekterna av Rysslands invasion av Ukraina

(COM(2022) 242 final – 2022/0166 (COD))

(2022/C 365/11)

Huvudföredragande: **Arnold PUECH D'ALISSAC**

Remiss	Rådet, 25.5.2022 Europaparlamentet, 6.6.2022
Rättslig grund	Artiklarna 42, 43.2 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande vid plenarsessionen	16.6.2022
Plenarsession nr	570
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	188/0/3

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Rysslands invasion av Ukraina har en starkt negativ inverkan på EU:s jordbruks- och livsmedelssektor. Av denna anledning välkomnar EESK den nya kompletterande stödåtgärd som kommissionen föreslår. Kommittén anser att den är absolut nödvändig och uppmanar EU-institutionerna att snarast anta den.

1.2 Kriget i Ukraina visar den jordbruksbaserade livsmedelssektorns geostrategiska karaktär och behovet av att trygga Europeiska unionens livsmedelsförsörjning. Därför är det nödvändigt med åtgärder för att stödja likviditeten hos jordbruksföretag och små och medelstora livsmedelsföretag i syfte att garantera deras ekonomiska överlevnad under denna nya tid av kris som följer på covid-19-pandemin.

1.3 Budgeten för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) tillgodoser dock redan befintliga finansieringsbehov och åtaganden på medellång och lång sikt. Den bör inte användas för att finansiera nödåtgärder. Med tanke på att vissa EU-länder redan har förbrukat sina medel från Ejflu eller gjort åtaganden för dem, anser EESK dessutom att kommissionen bör fastställa en annan finansieringskälla utanför budgeten för den gemensamma jordbrukspolitiken för att kunna genomföra denna åtgärd utan att begränsa Ejflus medel under de kommande åren.

1.4 Med tanke på de exceptionella omständigheterna och behovet av snabba insatser anser kommittén vidare att kommissionen bör förkorta tidsfristen för utbetalning av stöd och förenkla de kriterier som stödmottagarna ska uppfylla.

2. Sammanfattning av kommissionens förslag

2.1 Kommissionen föreslår att Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013⁽¹⁾ om Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) ändras genom att det införs en ny artikel 39c: "Exceptionellt tillfälligt stöd till jordbrukare samt små och medelstora företag som påverkas särskilt av effekterna av Rysslands invasion av Ukraina".

2.2 Den föreslagna åtgärden skulle göra det möjligt för medlemsstaterna att före den 15 oktober 2023 betala ett engångsbelopp till jordbrukare och livsmedelsföretag som har likviditets- och kassaflödesproblem på grund av Rysslands invasion av Ukraina och den därav följande ökningen av insatskostnaderna (energi, gödselmedel och foder).

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 487).

2.3 Enligt kommissionens förslag ska detta exceptionella ekonomiska stöd reserveras för jordbrukare och små och medelstora företag som deltar i minst en av följande verksamheter:

- En cirkulär ekonomi.
- Hantering av näringsämnen.
- Effektiv resursanvändning.
- Miljö- och klimatvänliga produktionsmetoder.

2.4 Det planerade stödbeloppet är högst 15 000 euro per jordbrukare och 100 000 euro per litet eller medelstort företag.

2.5 Medlemsstaterna skulle ha möjlighet att använda tillgängliga medel på upp till 5 % av sin Ejflu-budget för åren 2021–2022, vilket skulle innebära en potentiell budget på 1,4 miljarder euro i EU.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Kriget i Ukraina har drastiskt förvärrat situationen på marknaderna för jordbruksråvaror, som var problematisk redan före den ryska invasionen. Till följd av detta har priserna på de viktigaste insatsvarorna i jordbruket fördubblats eller till och med tredubblats jämfört med nivån för ett eller två år sedan. Detta kommer utöver effekterna av covid-19-pandemin.

3.2 Redan i sitt meddelande av den 23 mars 2022 lade kommissionen fram exceptionella initiativ för att bevara livsmedelstryggheten och stärka livsmedelssystemens resiliens. Den nuvarande situationen saknar dock motstycke och kräver ytterligare åtgärder.

3.3 EESK välkomnar därför kommissionens förslag, som delvis skulle kunna förbättra likviditeten för jordbrukare och små och medelstora företag som befinner sig i ekonomiska svårigheter sedan Rysslands invasion av Ukraina.

3.4 Kommissionens förslag är en välkommen kompletterande åtgärd för att stärka EU:s livsmedelstrygghet och ta itu med den exempellösa ökningen av insatskostnaderna.

3.5 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ställer sig bakom den föreslagna åtgärden och anser att det är mycket viktigt att EU-institutionerna antar den så snart som möjligt.

3.6 EESK har dock betänkligheter när det gäller finansieringskällan för åtgärden, tidpunkten för utbetalningarna, kriterierna för stödberättigande och risken för en alltför stor administrativ börda för stödmottagarna, och vill göra kommissionen uppmärksam på detta.

Finansieringskälla

3.7 Ejflu⁽²⁾, den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare, är det viktigaste finansieringsinstrumentet för landsbygdsutveckling. Det ger ett viktigt bidrag till regionernas och jordbrukssektorns gröna omställning genom att öka resiliensen mot klimatförändringar, bistå innovation och stödja jordbruksföretagens konkurrenskraft.

3.8 Ejflu syftar således till att på lång sikt möta de utmaningar som landsbygdsområdena står inför. Fonden bör särskilt göra det möjligt att senast 2040 uppnå de utvecklingsmål som kommissionen fastställde den 30 juni 2021 som en del av sin långsiktiga vision för landsbygdsområdena⁽³⁾.

3.9 Ejflu, men även den gemensamma jordbrukspolitiken som helhet, bör inte ses som en ytterligare finansieringskälla för att hantera nödsituationer. Ejflus budget tillgodoser redan befintliga finansieringsbehov och åtaganden som man måste stå fast vid.

3.10 I avsaknad av en kvantifiering av budgetanslagen och de tillgängliga medlen är det totala stödbelopp som faktiskt kan betalas ut till stödmottagarna också mycket hypotetiskt.

3.11 EESK uppmanar därför kommissionen att ta fram exakta uppgifter om de medel som faktiskt kommer att finnas tillgängliga och att överväga andra finansieringskällor som inte påverkar Ejflus målsättningar och uppnåendet av dessa.

⁽²⁾ Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén "Den gemensamma jordbrukspolitiken mot 2020", (EUT C 191, 29.6.2012, s. 116).

⁽³⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: "En långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden – för starkare, sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdsområden 2040".

Tidpunkt för utbetalningarna

3.12 Enligt kommissionens förslag ska utbetalningarna till stödmottagarna ske före den 15 oktober 2023. EESK ställer sig frågande till att dessa utbetalningar kan ske så sent med tanke på den nuvarande oron över inkomsterna för jordbrukarna och producenterna i livsmedelskedjan.

3.13 Dessa företag har redan många likviditetsproblem. Många jordbrukare behöver snabbt ekonomiskt stöd för att kunna upprätthålla sin verksamhet. En utbetalning av det exceptionella stödet i slutet av 2023 svarar inte mot situationens brådskande karaktär.

3.14 Därför bör tidpunkten för stödutbetalningarna förkortas så mycket som möjligt för att ge jordbrukare och små och medelstora företag möjlighet att hantera den aktuella ökningen av produktionskostnaderna.

Kriterier för stödberättigande

3.15 EESK välkomnar att det ekonomiska stöd som kommissionen planerar främst riktar sig till de jordbrukare och små och medelstora företag som drabbats hårdast, på grundval av urvalskriterier som bör vara objektiva och icke-diskriminerande.

3.16 I kommissionens förslag anges också att stöd endast ska beviljas stödmottagare som bedriver verksamhet inom den cirkulära ekonomin, hantering av näringsämnen, effektiv resursanvändning eller miljövänliga produktionsmetoder.

3.17 Dessa ytterligare kriterier skulle undergräva åtgärdens huvudsyfte, som är att hjälpa företag och jordbrukare som drabbats av kriget i Ukraina. Ledamöterna av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén anser dessutom att dessa kriterier kommer att göra de stödsökningar som stödmottagarna ska lämna in ännu mer komplicerade.

3.18 De kriterier som mottagarna av nödbiståndet ska uppfylla bör tvärtom förenklas för att undvika att den administrativa bördan avskräcker potentiella stödmottagare från att lämna in en ansökan till de behöriga myndigheterna.

3.19 EESK anser att jordbrukare som redan får direktstöd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och som drabbas av konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina automatiskt bör vara berättigade till det exceptionella stöd som finansieras genom Ejflu.

3.20 Detta skulle innebära att det exceptionella stöd som kommissionen föreslår är förenligt med den nya gemensamma jordbrukspolitiken mål om miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet. Samtidigt skulle detta system innebära att man undviker att lägga till nya kriterier som skapar förvirring och komplexitet. Situationen är akut och vad som behövs är pragmatisk solidaritet med de hårdast drabbade företagen och jordbrukarna (högre produktionskostnader eller kollapsande marknader). Stödet till vissa hållbara metoder, såsom den cirkulära ekonomin, bör först och främst främjas genom särskilda, permanenta instrument.

Bryssel den 16 juni 2022.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
